

SZERKESZTŐSÉG
ÉS

KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Yárkerület 72. Tel. 175

LEVELEIM:

SOPRON I.

Postafiók 92.

FELSŐDUNÁNTULI
HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGON

Egész évre RM. 12

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . . . 3.-

Szálasy Ferenc vette át a hatalmat

**„Rendületlenül álljuk és folytatjuk a harcot német szövetségeseink oldalán a végső győzelemig!”
Aki nem dolgozik, meghal! — Kinevezték a kormányzótanácsot és az új kormány tagjait**

A magyar belpolitika az elmúlt vasárnap különösen eseménydús volt. Papírhiány miatt — sajnos — az egymásratorlódtat eseményeket nem tudjuk részleteiben közölni, csupán időrendben soroljuk fel azokat.

A Magyar Rádió szokott délutáni híreit megelőzően rendkívüli híradással lépte meg hallgatóságát: Felolvasta a kormányzó szövegét. Ezt követően vitéz Vörös vezérezredes, a honvéd vezérkar főnöke napiparancsát hallottuk a Rádióban. A napiparancs szerint a magyar csapatok tovább harcolnak a magyar földre betört ellenséggel.

Esti 9 óra után Szálasy Ferenc kiáltványát olvasták fel a magyar rádióban. A kiáltvány szerint Szálasy Ferenc, mint államfő, bejelentette, hogy a magyar nemzet kitart szövetségesei oldalán és a végső győzelemig folytatja a harcot. Bejelentette, hogy vagy megsemmisülünk, vagy megsemmisítünk. A rádió ezt a kiáltványt többször megismételte, úgyszintén megismételte a Hungarista Párt és a Keleti Bajtársi Szövetség felhívását is, majd közölte Szálasy Ferenc hadparancsát.

Tegnap a délutáni órákban a rádió többször is felhívta a közönség figyelmét a rendkívüli híradásra, majd a Szózat elhangzása után a következőket sugározta szót a rádió:

„Jelentés a nemzetnek! Magyar nemzetünk fenyegetett helyzete, a harcoló és dolgozó nép sanyarú sorsa, a szociális kérdések megoldatlansága, valamint az a körülmény, hogy nemzetünk a teljes vezetetlenség sorsába került, szükségessé tette, hogy soradöntő változások következzenek be.

A jólét és az életbiztonság megteremtése szükséges, hogy méltó helyet foglalhassunk el az új, szociális Európában.

Szükségessé vált a régi rendszer felszámolása, amely ugyanis csak egy kis „klikk” rendszere volt.

A kitűzött célok érdekében, a parancs szükségére folytán és a felelősség teljes tudatában a hatalmat Szálasy Ferenc és az általa vezetett Nyilaskereszt Párt és a Hungarista Mozgalom vette át. Magyarország döntő korbá érkezett.

A hungarista mozgalom, — hangzik tovább a jelentés, — Isten és a nemzet előtt vállalt felelősségével a honvédség és a párt fegyveres támogatásával a nemzet életéből kikapcsolta azokat, akik a nemzet életére törtek.

A magyar nemzet rendületlenül állja és folytatja a harcot német szövetségeseink oldalán a végső győzelemig.

Tudjuk, hogy úgy az oroszok, mint az angolok bombázások által még sok győzelem vár ránk, erős lélekkel állunk, azzal a tudattal, hogy egyszer mindent visszafizetünk.

A totális háború érdekében idehaza is teljes munkát kell végezni. Aki

szabotál és munkáját nem végzi legteljesebb odaadással, aki nem dolgozik — meghal.

Ez a küzdelem a magyar ifjúság fővőjét szorgálja. Nemzetünk szolgálatában meghalhatunk, de el nem fáradhatunk.

Háromtagú kormányzótanács
alakítása

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Úr visszavonult az államügyek vitelel és tudomásul vette vitéz Lakatos Géza és kormánya lemondását. A rendkívüli időket követelő helyzetre való tekintettel hozzájárult ahhoz, hogy az államfő kérdés rendezésére háromtagú kormányzótanácsot alakítsanak és a kormányzó tanács megalakítását, valamint az államfői teendők gyakorlására vonatkozó javaslatnak előterjesztése és végrehajtása formák között történő elfogadása időpontjáig a kir. miniszterelnöki minőségben ideiglenesen a kormányzói jogkört is gyakoroljam, hogy a küzdelem-
ből nemzetünk és hazánkra ne-
hogy súlyos veszedelem származ-
zék.

Budapest, 1944. október 16.

SZÁLASY s. k.

Kik a kormányzótanács tagjai?

A kormányzótanácsot felhatalmazásom alapján megalakítom és tagjaival azonnali hatállyal Beregffy Károly vezérezredes, dr. Rajnics Ferencet és dr. Csia Sándort kinevezem. A kormányzói tanács hatá-

körét a 3.667/1944. M. E. szám alatt megjelent kormányzói felhatalmazás írja elő.

Budapest, 1944. október 16.

SZÁLASY s. k.

A most kinevezett új kormány
tagjai

Az új kormány tagjaivá a következőket nevezem ki: Miniszterelnök-helyettes: Szöllösy Jenő volt országgyűlési képviselő, külügyminiszter: dr. báró Kemény Gábor, belügyminiszter: Vajna Gábor, földművelésügyi miniszter: gróf Pálffy Fiedl, kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter: dr. Szász Lajos, igazságügyminiszter: dr. Budinszky László, közlekedésügyi miniszter: Juresek Béla, pénzügyminiszter: dr. Reményi-Schneller Lajos, iparügyi mi-

niszter: vitéz Szakvári Emil, vallás- és közoktatásügyi miniszter: Rajnics Ferenc, honvédelmi miniszter: Berceky Károly, tárcanélküli miniszter, a totális mozgóéltés megbízásával: Kovarz Emil, tárcanélküli miniszter a termelés folytonosságának biztosítására: Hellebrand Vilmos, nemzetvédelmi és propagandaügyi miniszter: Kassay Ferenc.

Szálasy Ferenc s. k.

Horthy kiáltványa:
A jó Isten vezérelje a
honvédséget!

A magyar rádió tegnap az esti órákban közölte, hogy Horthy Miklós, mint a kormányzó méltóságá-

ról lemondott és a hatalmat átadta, kijelentette, hogy október 15-én elhangzott nyilatkozatát semmi-
nyire nem módosítja.

nyilvánítja. A honvédségek teljes erővel és felkészültséggel küzdenek az ellenség ellen.

A jó Isten vezérelje a honvédséget!

Horthy Miklós
kormányzó lemondó-
levele az ország-
gyűléshez

vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója a parlament két háza elnökehez a következő levelet intézte:

A magyar országgyűlésnek kormányzói üdvöletemet:

Ezzel nyilatkozatom azt az elhatározásomat, hogy a magyar nemzet jövő építése érdekében kormányzói tisztemről lemondok és ezen tisztségemmel kapcsolatos minden jogomról a Nemzeti Összetartás Kormányának megalakításával Szálasy Ferencet megbízom.

Budapest, 1944. október 16.

HORTHY s. k.

Mindenki maradjon
munkahelyén!

Tegnap délelőtt a magyar rádió kereszttől felhívást intéztek a munkásokhoz, hogy büntetés terhe mellett mindenki tartozik folytatni munkahelyén napi munkáját, úgyszintén felhívást intéztek a kereskedőkhöz, hogy üzleteiket a megszokott rend szerint kötelesek nyitvatartani. Aki ezt a rendeletet megszegi, attól megvonják az igazolványt.

Közölte egyben a rádió azt is, hogy internálás terhe mellett mindazok a zsidók kötelesek a megkülönböztető jelvényt viselni, akik eddig mentességet élveztek.

Esti téli-
záróra

A belügyminiszter körrendeletet intézett az illetékes hatóságokhoz, amely szerint az ország egész területére visszavonásig szesztilalmat rendel el. Sopronban a bormérés-köt zárva kell tartani, a vendéglőkben természetesen szesz is italt nem szolgálhatnak ki. Ez a rendelkezés a kávéházakra és minden szesz ital kímérésére jogosult helyre vonatkozik.

A vendéglők, kávéházak és nyilvános helyek záróját este fél tíz órában állapították meg.

Tilos sportversenyek megtartása. Visszavonásig mozikban, színházakban szünetel az előadás, tilosak a nyilvános bemutatók is.

Hogyan lesz egy kiló falusi zsírból Sopronban — száz Szimfónia?

Sopron megye közigazgatási bizottságának csütörtöki ülése többek között behatóan foglalkozott az egyik legfogasabbnak látszó kérdéssel, a dohányellátás egyre nagyobb gondot jelentő problémájával is. A pénzügyigazgató-helyettes egy feltett kérdésre válaszolva kijelentette: Bár Sopron férfi lakosságának jelentős része hazafias szolgálatot teljesít, tehát nagyjában kikapcsolódott a helyi dohánytermétfogyasztásból, a helyzet ezen a téren egyre rosszabbodik. Ennek oka a helyi fogyasztás megnövekedése mellett abban is keresendő, hogy a városban sok a menekülő és általában igen sok idegen tartózkodik Sopronban. Ez indította a pénzügyigazgatót arra, hogy a helyi dohányellátás 50 százalékos felemelést kérje.

Az emelés azonban hiába történt, mert Sopronban dohányraktár nincs és a dohányárak ideszállítására bizonyos nehézségekbe ütközik, vagy késsékel történik. Ezért határozta el most Rupprecht Antal főispán indítványára azt, hogy kérni fogja a dohánytermékeknek Sopronban történő tartózkodását, illetve raktározását, tekintettel a rendkívüli körülményekre. Ha ehhez a pénzügyminisztérium illetékes körei hozzájárulnak, Sopronban talán végre sikerül majd legalább is enyhíteni a most észlelhető dohányhiányt.

Szóba került az ülésen az is, hogy egyes esetekben illegális úton jut a fogyasztóhoz a dohány, mert olyan értékesítések vannak, hogy néhány magáról megelégedett trafikos — a falusi lakossággal formális „csereüzletet” bonyolít le. Vagyis vajért, tojásért és egyéb élelmiszerekért dohányt ad cserébe. Állítólag falubeli az a beszélő. — Mondták a felszólalók, — hogy Sopronban egy kiló zsírral száz Szimfóniát lehet kapni.

A pénzügyigazgató-helyettes kijelentette, hogy ilyen hírek hozzájárulnak az eljutottak már. A legszigorúbb ellenőrzést fogják bevezetni, a tudomásukra jutott eseteket lenyomoztatják és a visszaélést elkövető trafikengedélyt megvonják. A dohánygyártmányoknak legális úton kell eljutniuk a fogyasztókhoz és ezért minden esetleges visszaélést a leg súlyosabban megtorolnak.

A magyar élet, halál a statisztika tükrében

Az élet és a halál örök hullámzását semmi sem fejezi ki olyan megdöbbentő bűszséggel, mint a rideg számok világa, a statisztika. Életünk legvilágosabb napjait éppen úgy érzékelteti, mint a csendes megállást, renyhe mozdulatlanúságot. A számok fűző jele mögött csodálatos, színes világ húzódik meg, az élet és halál ezer színű kaleidoszkopja. A Központi Statisztikai Hivatal elkészítette az 1943. évi egészségügyi mérleget az előzetes adatok alapján. A Magyar Vidéki Sajtótudósító budapesti munkatársai felkereste a statisztikai ügyek előadóit, akik a következő gyors képet adta a nemzet múlt évi népmozgalmának egészségügyi adatairól:

— Kezdjük talán az élet kátforsásával, a házassággal. A múlt esztendőben 108.700 házasságot kötöttek, 287.503 gyermek született, 205.182 halálozás történt, így a természetes szaporulat egy nagyobb vidéki város összlakosságát teszi ki: 82.321 fő. A házasságoknál figyelemre méltó az, hogy a békeévek kb. 9 százaléka aránya kb. 7 százalékra csökkent, de ez korántsem olyan katasztrófális, mint a világjárvorban volt.

— Az elveszületések arányszámát is megrontja a háború, mert a 21 százalékos arányra csökkent, ez szintén nagyon a természetes szaporodás arányát, mely így 5,5 százalé-

ket tesz ki. A cseseművelődés már nem olyan veszedelmes, mint 1942-ben volt, mert az akkori 14,9 százalékos most 12,9 százalékra esett vissza, ami feltétlen nyereségnek könyvelhető el népmozgalmi szempontból. A múlt évben 87.170 csesemű halt el.

— A magyar népbetegségek egyik legpusztítóbb tényezője a tüdővész a múlt esztendőben 21.612 embernek oltotta ki az életét. Kétségtelen, hogy a háborús viszonyok ellenére jelentkező jobb arány a hatalmas zöldkeresztes és egyéb preventív egészségügyi munkának köszönhető. 1942-ben ugyanis 24.032 életet oltott ki a tbc.

— A háború legjellegzetesebb kísérőbetegsége a kiütéses tifusz! Bármilyen heves küzdelmet folytat is ellene az egészségügyi szervezet, ennek emelkedő indexét nem tudjuk kellőképpen mérsékelni. Míg 1938-ban csak hat eset fordult elő, 1939-ben már 74, 1940-ben 101, 1941-ben 625, 1942-ben 856, és a múlt évben 977 eset fordult elő, tehát 5,8 ezerlekről 6,6 ezerlekre emelkedett. Kárpatja szolgáltatja az adatok orosz-láncszét és a háborús viszonyok indokolják szünetlen emelkedését. A tifusz 9720 halálát okozta javultat mutat az 1942. év 11.007 halálát okozatával szemben. Ezzel szemben a diftéria jellegzetes 11–13 éves ciklusa éppen idén fog kulminálni. 1942-ben 6044 eset volt, múlt évben már 11.570, de ez az adat 1944-ben egész biztosan még emelkedni fog a statisztika törvényei szerint. Orvosi magyarázata azonban nagyon egy-

szerű, mert a diftéria ellen nem oltott korosztályok hirtelen járványos megbetegedése okozza a hatalmas különbséget. Ugyanis a megbetegedések túlnyomó részét a 15 évnél idősebb és a két évnél fiatalabb adatok szolgáltatják. Az influenza az 1938. évi 1666 esethez képest az 1943-as 755 adattal valóban feltűnő javulást mutat. Valószínűleg a szövdmények elmaradásában nagy szerepe van a modern chemoterapius szerek gyógy módjának is. Végül még meg kell említenem a malária adatait is: Ez a betegség 1938-ban 6374, 1939-ben 10.601, 1940-ben 5356, a mai területű Csonkanyarországon pedig 1941-ben 11.905, 1942-ben 16.962 és 1943-ban 16.197 megbetegedést okozott. Kétségtelen, hogy a malária elleni küzdelem sokkal jobban igénybeveszi az egészségügyi intézményeket háború idején, mint békében, ezt minden állam statisztikája bizonyítja.

— Hazánk tehát az elmúlt évben meglehetősen változatos egészségügyi képet mutat. Ha ebben a képben vannak vizsgálató jelenségek is, azok a magyar orvos éjt-nappal tevő fáradozásának köszönhetők. A háború ugyanis minden állam egészségügyét a mélypontra taszítja, csak a lelkes orvosok és egészségügyi szervezetek munkája tudja megállítani katasztrófális süllyedését. A magyar orvos azonban végső lehelletig harcol minden betegség ellen, ami hátrányosan befolyásolná egészséges népmozgalmunkat, — fejezte be értékes felvilágosítást informátorunk.

Egyről - másról

Tegnap este, ahogy a szerkesztőség felé tartottam, a Kisvárkereületen jóarcú honvéddel hozott össze a kiszámíthatatlan véletlen. A koraesti októberi égen csillagmírások sziporkáztak és a fekete város utcáin szentjános-bogarakként világítottak az elárnyékoltt iránylámpák. Ebben a világításban néha minden annyira valószínűtlennek, annyira fantasztikusnak tűnik. Még az élet is: Réges-régi olajnyomatok jutnak az ember eszébe, túlméretezett árnyékokkal, imbolygó fényfoltokkal és ködbe merülő emberekkel. És ez mégis valami egészen más, hiszen ezúttal az árnyékok kegyetlen valóságot próbálnak leplezni.

A honvéd, aki megszólított, idegen volt a városban és valahová igyekezett. Mivel az én útam is arra vezetett, felajánlottam, hogy egy darabig menjünk együtt. Közben persze beszélgetni kezdtünk.

Nem tudom, ki volt és nem tudom, hogy hívják. Csak annyit tudtam meg elejtett szavaiból, hogy szülei valahol a Tiszántúlon élnek, Nagyvárad környékén, ahol most ágyuk dörögnék és élet-halál harcot vív a magyar és nem tudja, mi van velük. Kis családja is valahol azon a tájon van, ha ugyan kis motyójukat összekapkodva nem a menekülők kálváriás útját járják már. És amikor az ismeretlen magyar honvéd ezeket elmondta, rövid félmondatokban, hirtelen felnézett csillogó szemekkel a csillagos égre:

— Valamennyien ilyen kezében vagyunk. Ő tudja, mi és miért történik. Anyyira bírom Benné, hogy ez a bizakodás megnyugtató, trótt őnt a szívembe. Tele vagyok hittel. Visszamegyünk mi még oda!

Valahogy ezeket mondta, ha nem is ugyanezekkel a szavakkal. És az ég most már nem látszott annyira feketének, mert

szembe jutott az az örök igazság, amely így szól: Nincs az a legfeketébb, legkegyetlenebbnek látszó, vigasztalannak hitt éjszaka, amire ne következne csodálatos, bájos hajnal felvirágzás.

Ezekben a napokban nehéz szívvel gondolok a szomszédos Szombathelyre, amelynek lakossága szombaton délután 2 órakor a légítámasz szörnyű tűzkeresztségén ment keresztül. Az ember gondolai és aggodalmi ilyenkor megsokszorozódnak és a szomszédok néha majdnem elérhetetlen, megfoghatatlan meszeségbe tűnik. A várt hírek nehezen szűrődtek ide, Sopronba és bizony nem voltak jók. Egy ismeretlen ismerősöm telefonált, hogy az anyósomokat kibombázták, a régi ház, a megszokott környezet romokban hever, de ne aggodjunk, hála Istennek valamennyien élnek. A testvéreinktől eddig még nem kaptam hírt és ezeket a napokat távratózással, várakozással töltöttük el otthon.

A szomszédváros tragikus perceinek azonban van egy komoly figyelmeztető itése is számunkra. Szemtanúktól hallottam, hogy amikor az ellenséges csapatok több hulláma áthaladt már a város fölött és „nem történt semmi”, az emberek felszállingóztak lassankint az óvóhelyekről, a kicáncsiabbak meg pláne kimerészkedtek az utcára és figyelni kezdtek.

És akkor történt, hogy az utolsó hullámból vagy 15–20 gép hirtelen kivált, lejjebb ereszkedett, azután bombázni kezdett. A támadás negyvennégy halottját kédd délután tették, a romok eltakarítása még folyik.

Az intéző példa kell, hogy igen sok könnyelműködő sopronit is észhez térítsen végre. Hiszen nem tudhatjuk, mit hoz a holnap.

Soproni éss 1944-ben

Sopronban az ősz rendszerint csodálatosan szép szokott lenni. Egy-egy napsütéses szeptember végi, vagy októbereleji koradélutánon rozsdavörösből tündöklő, úgy a Virágvolgy, mint a Lővérek fölötti erdőszeg... Ez a szokás az idén legalább is töredezik... A múlt év október hetedikén Szenci dr. városi tanácsos és társai még fűrdtek a Tómalomban... Az idén... Brrr!... Az ember a télikabátjára gondol és szívesen fogadja az otthonnak azt a kedveskedését, hogy: „ma kivételesen bedurranottak az öreg vaskályhák”.

Férfiak beszélgetnek a Müller Paulin-utca sarkán.

Egyik: Ma kaptam nyolc darab Balkánt.

Másik: Lehetetlen!

Egyik: De igen. Csomagját 3 pengőért. Egy kissé drága, de mit csináljon az ember, ha októberben nem kapja.

Másik: Jödeig nem lesz dohánygondod.

Egyik: Én nem dohányzom.

Másik: Minek akkor neked dohány?

Egyik: Továbbadom élelmiszerekért. Egy csomag Balkántért a falusiak tíz tojást kínálnak.

Tegnap kétszer futottam végig az Ötvös-utcan, a Magyar utcán és a Győri-úton. Ruhástól.

Csomagokkal a kezemben.

Senki sem csodálkozott rajta.

Pénteken délből a Pannónia előtt megállított egy idősebb iparos:

— Tetszik disznóhús?
— Ugyan mennyiért?
— Tizenhatért kilónként.

A pénztárcám után kaptam és nagyhírtelen csemebe jutott a polgármester egyik nyilatkozata, melyben többek között arra kérte a közönséget, jelentse fel a húsüzemeket és az árdragítókat.

— Enélkül — mondta — nem tudok rendet teremteni.

Tökéletesen igaza van a polgármesternek. De hát én, éppen én kezdem a feljelentést?! Különben sincs kéznél az a bizonyos — tanú.

...A saját tépelődésemben, mintha csak a nagyközönséget láttam volna!

Idegenek beszélgetnek a Royal előtt.

Az egyik ezt mondja: Bár sohasem kerültem volna ide.

— Nem tetszik neked ez a város?

— Nem.

A felelet után egy ideig hallgatnak, majd így szól a kérdező:

— Pedig van itt valami, ami csodálatosan szép.

— Ugyan mi lenne az.

— A béke, barátom, a béke, amiben ma kevés városnak van része a magyar városok közül.

Diákok valaha egymás közli:

— De soká csöngetnek! Még holnap sem lesz vége ennek az órának.

Diákok ma:

— Óra előtt vagy óra után lesz a fűjás?

Ammondó vagyok,

hogyan van úgy, hogy az ember, amiről azt hitte, rígen kacsuzott a kisagyából, ecerre megleve nyúl benne. Valami megcsiklandó az emlékeztetőt, aztán kisz! Mast is, hogy meghallam, itt van Sopronba Fedák Sári, a híres, drága, jó színész, efejtettem biz ién a mostani rühes világot és belehuppantam a rigi boldog idők középtibe, amikor szele se vuót semmiféle háborúnak, iftyu vuótam, mint egy hat hetes pityer és éltam a világomat, mint egy szópós malac, akinek nincsenek tejgongyai. Csak bekaptya a vezetiket, aztán gyerünk! Ugy ám. Őlg a hozzá, ott szógátam Kolozsváron a Petőfi-utca, nem mesze a temetőtől, a Szent József szeménárijomba, akibe főkip szekel jogász és tanársüldő iftyu urak törekettek jobb erkölccre. Ott sündörögtem ién is körültek s hallom eceer, mongrák, gyün Fedák! Vagyis inkább ummonták, tisztesség nem essék, hogy Zsazsa! No, illetembe má sok kiütéses betegsigit, meg ferró lázat megtapasztaltam, de amellen ezeken a fíjatal urakon velem együtt kiütött, sose. Szeptember vuót, ami még nem vuóna baj, de a második felibe vuótunk, tuggyák, amikor a bugyellárisok velek született származási szokás szerint szükületbe esnek. Hát hogyan lehessen akkor sanháza mennyi, Zsazsát níznyí, mikor az a megvetemedett színházi rektor a rangosabb helek árát, köztek persze a karzati ülőhel árát is, ippen mast a dufájára emete. Igen kérem, nyóc-van fillirre. Ippen mast! Iés nem is eceeres, hanem, háromszor nyóc-van fillirre van a szü. Mer három estén jáccik a gyönyörűsige, akit mind a háromszor meg nem níznyí, egyenesen halálos viték lenne. Az ám. De hogy a mennydergösbe teremcsik elé a kiét korona negyven fillert, aki Dárius kincse annak, akit nek nincs. Nagy vuót hát a fejtöriz, kivátt a szeménárijom negyvennyócas szobájába. Azir hitták így, mer kerekessen negyvennyócs ágy vuót benne. Űltek ott az ágyak szílin az iftyu urak, mint őszkor a sürgönydróton a feckemadarak. Keseregtek azon, hogy minak is gyün fekete bubátnak illen rosszkor ez a Fedák? Meg szitták a kormányt, hogy legalább illenkor mir nem gondoskodik ekkis tanulmányi hitelről? Hát igen. Eccuóval ott tartottak, hohát Zsazsa bizony nálok nélkül foggya vigig csinányi a kolozsvári közreműködésit és bármennyire veszekedetten viszik a tenyerük, hogy kedvükre kitapeollák a színpadra a lölkömet, ebből nem lesz semmi. Szakatt meg a szívük, ha rágonduktak. De pinz nincs, hitel nincs s a szekrinyeket hjába nyitogatják, ruha sincs, mind zálogházi gondviselésbe kerüt má a kártírv molok elől! Ebbe a sötét tanácsalanságba erikottya magát az egyik: „Megvan, fiuk!” Vala-

mennyi odanizett: viccül-e vaj valóigazat mond-e a gobétstér? Ammeg neki vörösödötter mint a főtálálók, meglázasodott kippel ekezte kátozni: „Áldozzuk föl a Zsazsáit a paplanyainkat és a vánkosaikat. Ehhétig — kettőig efekhetünk mi visszintesen, taktaratlanul is. Be velük a zálogházba!” Mint a megcsiklandozott csikók, úgy ugrátak tópra, össze-vissza kátoztak navvi-

gan és ölelgettik a testvrit, aki kitalálta. Hát hogy erreükük nem gondutak: Iés ha hiszik, ha nem, a szeménárijom két pedellusa kiét álló napig egyebet se tett: nagy bugyrokba horta hátán a jogász és tanársüldő iftyu urak ágyneműit a szeménárijomból a zálogházba. Monta is a zálogház, hogy Fedák Sárinak ezt a vendigszereplisit amíg él, el nem lejt, mer annyi paplanyt, annyi vánkost hortak össze, hogy miég megárat Szamost is erekeszthetett volna vele. A fíjatal urakkal peig madarat lehetett

vóna fogatnyi. Honnel Fejenkint háromötvenet kaptak. Egytiz maratt köttöpiznek és emmellett három estén át a Farkas-uccába a rangos karzati ülőhelről viresre tapsolhatták a tenyerüket, reketre kátozhatták magokat azir a legaranyosabb Fedákir, aklér kiét álló hétig aztán visszintetakaró nélkül alutak. De hogy igen-igen szípeket ámotak, azeccer bizonyos. Iés hogy megírte, abba se vuót köztek véleménykülömsig. Hát ivvuót!

(—)

Bulgária Tráciából és Macedóniából kivonja csapatait 14 nap alatt végre kell hajtani a feltételt — állapította meg Moszkva

Berlinből jelenti a Magyar Távirati Iroda: Szerdán írták alá a Bulgár-Szovjet fegyverszüneti szerződést.

Szófia a Szovjetunióhoz, Angliához és az USA-hoz fegyverszüneti kérelemmel fordult.

A szövetségesek közösen októ-

ber 11-én a következő nyilatkozatot tették Szófiának:

Első feltételnek megnyugtató retet kell kapnunk arra, hogy a bulgár csapatokat és tisztviselőket kivonják jugoszláv és görög területéről. A feltételt fizennégy

nap alatt végre kell hajtani.

A bolgár kormány elfogadta az első feltételt s máris megkezdődött Tráciából és Macedóniából a bolgár csapatok és tisztviselők kivonása. A bolgár csapatok a Balkánon összerúztak német csapatokkal.

A németek 38 páncélost semmisítettek meg a Memel városaért folyó harcokban

Berlin, október 12

A keleti hadszíntér északi szárnyával kapcsolatban — jelenti a német főhadiszállásról — megemlítendő, hogy heves harcok során a bolsevistáknak sikerült a Keleti-tengerig előnyomulniok, de

meghúsult az a kísérletük, hogy Memmel városát körülkerítsék és a bent lévő német csapatokat ártalmatlanná tegyék. A szovjet eme kísérlete összeomlott, miközben az erős német erők súlyos veszteséget okoztak az ellenségnek.

Csupán ebben a térségben hat-

van támadó páncélos közül 38-at kilőttek, amelyek közül többet közelharcban semmisítettek meg.

Ugyancsak Memmelbe, észak felől 26 páncélos akart betörni, de német csatarepülőgépek ezek jelentős részét is megsemmisítették. (MTI)

Ágyuk dörögnek

déli és délkeleti határainkon. Véres és pusztító harcok vihara érte el a magyar földeket. Városaink és falvaink, amelyek a háború hatósugarába kerültek, elvesztették azt a derűs mosolyt, amely a magyar tájat annyira jellemezte. Menekültek érkeznek az ország belsőjébe. A harc hullámszik a határszéli magyar területeken. De, ha szétnezzünk az országban, észre vehetjük, hogy senki sem veszítette el fejét. Az a magabizó nyugalom, amellyel az ország vezetősége intézi ügyeinket, népünk öserejében lelő forrását, épp úgy, mint a magyar honvéd eredményes és lelkes helytállása a hadianyagban és számban nagyobb ellenséggel szemben. Kitarunk, mert tudjuk, hogy a nemzet életéről, vagy haláláról van szó. Hercünk azonban bármilyen kiélegető és eredményes legyen is,

annál a körülménynél fogva, hogy határainkon folyik, egész sereg megoldandó kérdést vet fel. Itt van első helyen a menekültek elhelyezésének ügye. Ebben a tekintetben elhangzott a belügyminiszter hívó szava a magyar társadalomhoz, amely maradéktalanul megértésre talált. Nincs panaszra ok. Az otthonukból kiűldözött magyar testvéreinket a legbensőbb szeretettel fogadja magához a városok és falvak lakossága, ottbont, kenyeret, ruhát, sőt foglalkozást teremtve nekik. A nemzeti szolidaritás legmeghatóbb példájának vagyunk tanui. Ennek is így kell lennie. Örülünk, hogy ezt elmondhatjuk, mert éppen ez az igazság, a nemzeti erők egyesítése e veszedelmek óraiban záloga a jobb és szebb jövőnek. Van azonban a menekültügyi kérdésnek olyan része, amely a hatóságai

intézkedéseken túl ismét csak az egyének, az érdekeltek világos öntudatát és felelősségét követeli meg. Kíváncsok, hogy a hullámszó harcok által érintett területeken sehol semmiféle fejvelettség ne legyen urrá. Ne engedjük értékeinket veszendőbe menni. A jó példával első helyen a körültekintő és magában bízó közigazgatásnak kell előljárni. De ugyanilyen hideg józanságot követelnek meg az események a veszélyzónában élő egyénektől is. Az előállattól kezdve, a fontosabb ingóvagyonig mindent meg kell orizni és védeni a pusztulástól. Ne legyen urrá a kapkodás és zűrzavar, az „utána az özönvíz” pszichózisa. Ha netalán a sors úgy kívánná, hogy valakinek el kell hagynia a harci zónában lakóhelyét, úgy gondoljon arra, hogy a birtokában lévő anyagi vagyon egyuttal a nemzet vagyona is, amit nem lehet bitangásban, gazdátlanul prédára hagyni. Ebben a háborúban minden szellemi és anyagi felkészültségünkre szükségünk van. Ezért mindenki felelős. Védemezzük magunkat, de hogy jobban védhessük életünket, egyetlen pillanatra ne feledkezzünk meg javaink védelméről sem.

Megszűnik a vendéglők házon kívüli kiszolgálása

A vendéglői kiszolgálás jelentős részét a múltban az úgynevezett ház-on kívüli kiszolgálás jelentette. Ebben a kiszolgálásban, mivel kevesebb gondot okozott a vendéglőknek, előbb volt úgy az élelem, mint az alkohol.

Most arról értesülünk, hogy a rendkívüli viszonyokra való tekintettel egyes soproni vendéglők a házon kívüli kiszolgálást máris beszüntették és példájukat lassunkint követni fogják az összes vendéglők.

Innen az út nem vezet tovább

Már hetekkel ezelőtt, mikor a románok cserben hagyták szövetségeseiket s Erdély szívében felbőmböltek az ágyuk s a magyar seregek Aradnál, Nagyváradnál, a Székelyföldön összemérték ereiket az orosz csapatokkal, a bécsidöntési határokon túlra vive a szent magyar színeket, már akkor sokan akadtak akik ijedten és suttogva kérdezték barátuktól:

— Hova mész, ha jön az orosz, Svájcba, vagy Ostromarkba? Vagy?... — s ezzel jelentős mozdulattal emelték öklüket a homlokukhoz, illusztrálva a főbelövést.

Mikor megérkeztek a menekültek s a rémregények sárgafüzetet meghazudtoló, lüdböröztető, mind szélesebbre dagadó mesék terpeszkedtek a városra, a suttogás már beszédre erősödött s titokban sokan a lámpa fényénél az összegyűjtött papírpénzeket simogatják, meglevő ékszerüket becsülgetik s buzgón tanulmányozzák az iskolai, vagy lexikoni térképeken Ostromark és Svájc hegy- és vízrajzát, előkerül egy-egy békeidőből maradt menetrend is, amikor percnyi pontos sággal közlekedett a Keleti expressz, s hálókocsin tette meg az utas a kilométereket akár a Fekete-tengertől Londonig. A világjártaabbak pontos útiránnyal szolgálnak.

Ostromark vagy Svájc? Beszél-gessünk most csak e kettőről.

Nem akarom Vörösmarthy Mihály Szózatát idézni, amelyben mindennél világosabban szögezi le a magyar álláspontot: Hazánk rendületlenül légy híve oh magyar.... Áldjon, vagy verjen son keze, itt élned, vagy halnod kell....

Nem akarom hangsúlyozni, hogy ugyanakkor mikor véreink mben állnak a gyilkoló eszközök poklával, földbevált teknőben várják, hogy megsemmisít-hessék a fölöttük átvonuló ellen-séges harcokcsit, mikor közel-harcban szegednek egymás mellé-nek fegyvert, akkor gyávaság az áldozatok elől egyezáruen meg-lőgni.

Beszéljünk nyíltan. Hogy má-ma melyik város, melyik falu biztonságos, azt senki nem tudja megmondani, hogy hol fog ke-resztülcsapni a háború lávája azt ugyancsak a jövő hordozza mé-hében. A végső győzelem előtt átmenetileg sok változás törté-nhet. Területek adhatnak fel s bár nem valószínű, de az eshető-séggel számolni kell.

Sok emberben felvetődött a kérdés, hogy mi lesz, ha a hábo-rú itt, a mi nyugati bástyánk ka-puján kopogtat. Hova megyünk, Svájcba, vagy Ostromarkba?

Itt maradunk, innen már nem vezet út tovább a magyarság számára.

Vagy azt hiszed, hogy ha egy-szer az oroszok sikerülne elérni az ország nyugati peremét, ott lábhoz tett fegyverrel megállna?

Vagy azt hiszed, hogy Svájc, Ostromark csupán karitatási tevén-kenységből befogadná Európa minden menekültjét, minden éhes száját és üres kezét?

Nem gondoltál arra, hogy min-

den állam a saját fiait juttatja álláshoz és csak az kedves ven-dég, akinek magával hozott ér-tékei nemcsak családjának egy életre való ellátását biztosítja, ha-nem még adót is hoz az állam konyhájára?

Azt hiszed idegen országban csak háborúban és háború után a te menekült munkanélkülisé-gedre várnak?

Hol tartana ma Svájc, ha ed-dig is befogadta volna mindazo-kat, akik politikai okokból bebo-csájtást kértek határain? Svájc volna a legnépesebb európai or-szág, ahol az ősi lakosság csak azért dolgozna, hogy meleg szo-bát, megélhetést nyújtson a nem-zetközi társaságnak.

Svájcban milliószám, herce-közletti emberek ütöttek csak tanyát.

Svájc és Ostromark nem jóléti intézmény. Határaikon drótaka-dályok, tankesapdák állnak, ame-lyeken belül német, svájci állam-polgárok küzdenek megfeszített-övel, hogy megbirkózzanak a háborúval és biztosítsák a maguk fajtájának a holnapokat.

Gondolod, hogy élethálá har-ukban éppen Terád várnak, Svájc luxushoteljeiben, amelyet — még jobb esetben is — a békeévekben legfeljebb né-hány hétig mondhattad esetleg lakóhelyednek — a Te részedre

tartottak fent lakosztályt? Gon-dolhatod ha idehaza a békésebb vidékeken nem lehet hatósági beutalás nélkül egy szobát kapni s több család lakik egy szobá-ban, akkor Svájcban, Ostromark-ban, a bombázott Németország egyik testrézében, diszkapuval várnak s boldogok lesznek ha üres zsebbel, vagy talán még né-hány ezressel is, két három koffe-rral s magad, vagy a kofferkor számanak megfelelő gyermekek számaival el akarsz foglalni akár egy csösz viskót is?

Érdekes, hogy akinek nincs nyгона az ma sem gondol a menekülésre. Azt tudja, hogy még ütközön sem tehetné meg az utat, az nem tervezget, az nem pályá-zik külföldre, az ott akar nyu-odni is, ahol született s csak imádkozik a következő percért, óráért, hónapokért.

S ha az egyik itt tud maradni, miért ne tudna itt maradni a másik. Vagyonod, aranyad, pen-gőd az ország vagyona.

Semmivel nem kellesz! Va-gyonod pedig ne add el a hazá-dat! Jegyezd meg: Sopronból az út nem vezet tovább.

Istenbe vetett hittel néz a jövő elébe, ne áltasd magad, érezd is tudod, hogy: A nagy világon e ki-vül nincsen számodra hely, áld-jon, vagy verjen sors keze itt élned s halnod kell!

A második világháború nyomában II. felvonás: Versenyfutás az időért

Mult vasárnapi cikkemben a most dúló világháború azon részét is-merttettem, amely nagy vonásokban a szörnyű világháború első felvonását jelentette és Danzigből kiindulva Dünkirchennél érkezett el véres fi-náléjához. Eddig az időpontig az események kerek egyeget mutatnak és a vaslogikájú történetek azt lát-szauk igazolni, hogy az első forduló-ban a német hadviselési elgondo-lások helyesek voltak, az úgynove-zett villámháborúk szédületes tem-pója reményt nyújtott az európai harc gyors felszámolására és arra, hogy a Szovjetország kénytelen lesz letenni a fegyvert még mielőtt az Egyesült Államok teljes vértetben a küzdelem színterére léphetne.

Csak hogy az események Dünkir-chennél nemcsak megtorpantak, ha-nem hirtelen más és olyan irányt is vettek fel, amely szédületes új pers-pektivákat tárt fel és ugyanakkor kiszámíthatatlan messzeségbe tolt-a a háború befejezését azzal, hogy kilépett európai — vagyis lokális — jellegéből és rohamosan átterjedt az egész világra.

A lökést ehhez a folyamathoz me-gint csak Moszkva adta meg. Chur-chill, akinek emberfölötti erővel kellett megküzdenie az olfasult és kétségbeesett angol közvéleménnyel, akinek a lelket kellett tartania pol-gáiraiban mindaddig, amíg az Egy-esült Államok fegyverkezési pro-gramja tervszerűen lebonyolódik és az amerikai légiflotta, haditenge-rezet, katonai és hadianyag a szo-rongatott brit birodalom segítségére siet. — hirtelen nem várt segítőtar-sat és szövetséges talált Szatán sze-mélyében.

Moszkva számítása egyszerű és innen nézve teljesen érthető volt. A Szovjet-Unió úgy vélte, hogy a vil-lámháborús, Európa lerohanása, a franciaországi harcok és általában a feszültség felfokozott német hadvi-selési módszer olyan súlyos vérvész-téséget jelentenek Hitlernek, hogy a Német Birodalom alaposan legyén-sülve kerül ki a reá nézve győzel-mes harcokból és ezzel a megviselt, sok megpróbáltatáson keresztülment Európa, vagy annak legalább is egy igen jelentős része érett gyümölcs-

ként hullámszik a kommunizmus karjaiba. Oroszország több mint két évtizeden keresztül várt erre a szá-mára történelmileg mondhatni pil-lanatra, egész életét, termelését, ipa-rát a nagy cél szolgálatába állíto-ta, hirdette és gyakorolta a lemo-nást a világháború felé törő el-gondolások elérése érdekében, tud-ta, hogy az 1918-ban született vett háborúnak kárlehetetlen törvény-szerűséggel folytatódnia kell és most azt látta, hogy Németország eljutott ugyan Dünkirchénig, de — nem vészett el, nem gyengült le és ütöképes erejével változatlanul itt áll. A háborút tehát folytatni kell.

A következő lépés, amelyre meg-lepetten figyelt fel az egész világ, de maga Anglia is, — annyira köz-tudott, hogy felesleges mellette hoz-szabban elidőzni. Létrejött az an-golszász-szovjet szövetség és ezzel kezdetét vette a világháború máso-dik felvonása. Ebbe most már bele-kapcsolódott Németország és az ak-kori Olaszország oldalán Japán, vé-gül pedig a küzdelem színterére lé-pett a közben felkészült Egyesült Államok is.

A hitleri Németország tisztán lát-ta, hogy a villámháború folytatásá-nak lehetősége véglegesen lezárult és most már minden célja abban merült ki, hogy további tényeresé-gel biztosításával minél nagyobb te-rületeket tartson kezében arra az időpontra, amikor ezek a területek a lassankint kiterjedő hadműveletek során igen fontos katonai mozdula-tokra hathatnak ki és ugyanakkor a német hadvezetésnek a most már létfontosságú időnyerést biztosíthat-ják.

Megindult tehát a versenyfutás az időért. A Szovjet-Unió és az Egy-esült Államok teljes felkészültséggel léphettek be a háborúba, Németor-szág óriási ember anyagfőlényel került szembe, de az „első perek” előnyét sietett saját javára a leg-messzebbben kiaknázni. Kelet felé is igen nagy és jelentős terü-leteket rohamt le, de hogy ez nem történhetett meg bizonyos esetek-ben nagyobb véráldozatok nélkül, az természetes az újabb adottságok

mellett.

A helyzet most már így alakult: míg a háború első fordulójában Né-metország gyors döntésre törekedett, viszont az angolszászok, főleg pedig az Egyesült Államok időnyerésre akartak szert tenni, — addig a há-bo-rú második szakában már az an-golszászoknak állott érdekükben a győzelem mielőbbi kicsikarása, Né-metország pedig minden erejével arra törekedett, hogy időt nyerjen.

Ennek a fordulotnak magyaráza-ta egyszerű és kézenfekvő. Német-ország teljesen tisztában volt az-zal, hogy az új fordulatok következ-tében fokozatosan, de egyre hátrá-nyosabb helyzetbe kerül ellenségei-vel szemben. A német hadiipar kép-telen volt termelésben túlszárnyalni a nyersanyagban bőven rendelkező amerikai és általában szövetséges hadiipart. Ellenségei nyomasztó fö-lénye egyre erőteljesebben kezdett kibontakozni és hiába volt a minő-ség, amikor a mennyiség nyers ere-jének lehengerlő súlyával számolni kellett. Európa légtérében 1943 de-cember 24-én először jelentek meg az északamerikai Liberatorok és más elnevezésű társaik, hogy bombát-madáikkal lehengereljék és tel-jesen megtörjék a német és velejáró, vészeges kis nemzetek ellenálló ere-jét és a Birodalmat az időnyerés-ben megakadályozzák. A nyomasztó légi fölény mellett fokozatosan ére-petni kezdtek ember és hadianyag fölényüket is, magát Németországot azonban a tengernyi megpróbáltá-tás megtörni nem tudta. A háború pedig egyre könnyörtelenebb és egy-re kegyetlenebb formát öltött.

A Német Birodalom tisztában volt azzal, hogy az időnyerés és a defen-zív hadviselés mellett csak úgy le-hetnek most már kilátásai a győze-lemmre, ha egészen más és teljesen újszerű fegyverekkel fordul szembe ellenségeivel. Ezeket a teljesen újszerű és kivédhetetlen fegyvereket azonban 1. fel kellett találni, 2. ki kellett próbálni, 3. tökéletesíteni kel-lt és mindezek után 4. olyan szá-riákban gyártani, amelyek végül a kedvező döntést kiereszokolhatják. Az időnyerés beláthatatlan fontossá-ga tehát egyre inkább döntő té-nyező lett.

Erről a fejezetről legközelebbi cik-kemben számolok be.

BERLINBŐL jelenti az MTI: Var-nónál a német cs. patok éré-kény veszteséget okoztak az el-lenségnek és mind kisebb győ-rűbe szorítják a szovjet csap-tokat, amelyek nem tudnak ki-törni.

A FINN csapatok csak vontatot-tan veszik fel a harcot a német cs. patokkal. A finn térségben a szovjet újabb erőket vont ősz-sze, amelyek hivatottak a néme-tekkel felvenni a harcot. MTL.

ANGOLSZÁSZ bombázók tegnap támadást intéztek Bréma és Os-nabrück ellen, továbbá mélyre-pülésben több német várost támadtak. Minden esetben a polgári lakosságnak veszteségei voltak. MTL.

AZ AMERIKAIÁK ismételtén megpróbálkoztak, hogy Achen-nél összerúgták a német győ-rűt, de a csapatok ismételtén kitörték állásaikból véres vesz-téseket okozva az ellenségnek. MTL.

Felsődunántúli
HÉTFO.

Felolós főszerkesztő:
NOWINSZKY REZSŐ.

Németországi főmunkatárs:
FARSKY TIBOR.

Kiadásért felelős: KARDOS ÁRPÁD
Kiadja a Soproni Sajtóvállalat Bt.

Nyomatott vagyonai Máté Ernő
könyvnyomdájában. Sopron.